

Työterveyslaitos

Terveyden tähden – 19.11.2010 Seinäjoki

Savuton Suomi 2040 – Utopiaa vaiko suuri mahdollisuus?

Kari Reijula
professori, teemajohtaja
Työterveyslaitos

Tupakkalaki Suomessa

- **1977** Julkiset tilat savuttomiksi
- **1995** Työpaikkoja koskeva tupakkalaki
- **2000** Ravintoloita koskeva tupakkalaki
=> >50% savuttomia alueita
=> tupakansavu syöpävaaraa aiheuttava aine
- **2006** Tupakkalain tiukennus
=> 1.6.2007 tupakointi kiellettiin ravintoloissa, tupakkakopit, siirtymäaika
- **2009** Siirtymäaika loppui, ravintolat savuttomia
- **2010** Tupakoinnin vähentämisestä lopettamiseen

Savuton Suomi 2040 - kampanja

- 2007: Tupakka ja terveyspäivät, Paavo Lipponen
- 2008: Savuton Suomi 2040 käyntiin, Paula Risikko
- 2009: Vetoamus hallitukselle, Matti Vanhanen
- 2010: Työmarkkinajärjestöjen julkilausuma
  - Kunniamaininta shp:n johtaja Jaakko Pihlajamäelle
- 2011: Tupakoinnin vieroitus terveydenhuollossa (10.5.2011)

- Ohjausryhmä: Työterveyslaitos, THL, HELI, Filha, HUS, Suomen keuhkolääkäriyhdistys, Syöpäyhdistys, Tekry, ASH, Pfizer, Lääkärit tupakkaa vastaan

- lisätietoja: www.savutonsuomi.fi

Savuton Suomi 2040: strategia

- Tupakointi on merkittävin vältettävissä oleva ennenaikaisten kuolemien ja sairauksien aiheuttaja Suomessa
- Tupakkatuotteet eivät ole normaaleja kulutus-hyödykkeitä, sillä niiden aiheuttamiin sairauksiin kuolee noin 6000 suomalaista vuosittain, näistä puolet työikäisinä
- Kuolleisuus on vain jäävuoren huippu, sillä tupakointiin liittyy merkittävä määrä muuta sairastuvuutta, terveydenhuollon ja yhteiskunnan kustannuksia sekä inhimillistä kärsimystä
- Vähentämällä ja ehkäisemällä tupakointia lisätään terveyttä tasa-arvoisesti

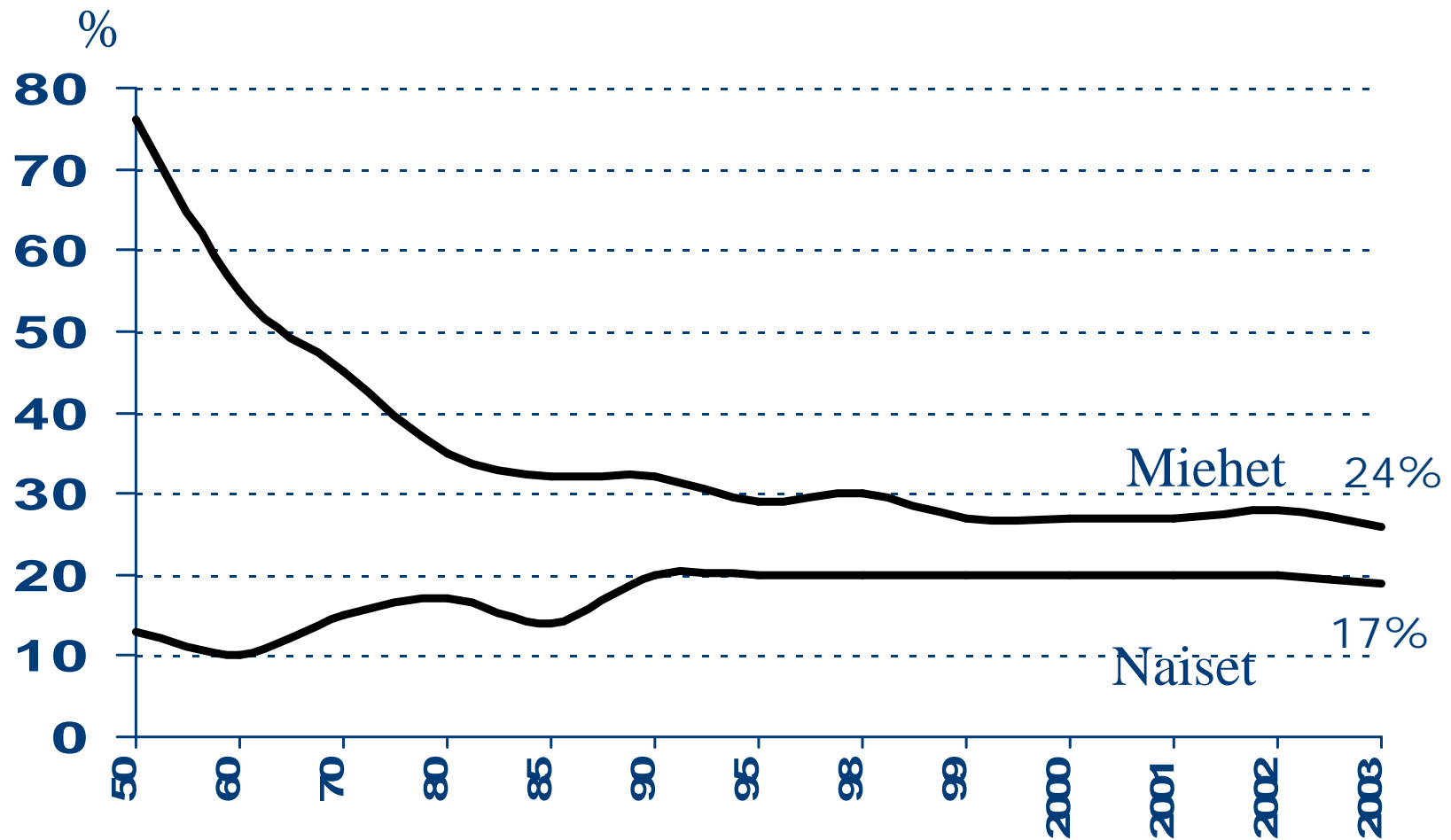
Savuton Suomi 2040: strategia

- Jokaisen suomalaisen pitää tiedostaa tupakoinnin ja tupakkatuotteiden aiheuttamat vakavat terveydelliset haitat ja riippuvuus
- Yhteiskuntapoliittisilla toimenpiteillä tulee luoda mahdollisuuksia ja olosuhteita, jotka kannustavat terveyttä edistäviin valintoihin
- Yhteiskunnan eri toimijoiden, päättäjistä yrityksiin, järjestöihin kuin muihin yhteisöihin, tulee ottaa tavoitteekseen ehkäistä erityisesti nuorten tupakoinnin aloittamista ja tukea aikuisten tupakoinnin lopettamista
- Kaikilla on oltava mahdollisuus savuttomaan elinympäristöön
- Jokaisella on oltava mahdollisuus saada tukea tupakoinnin lopettamiseen lähellä ja helposti

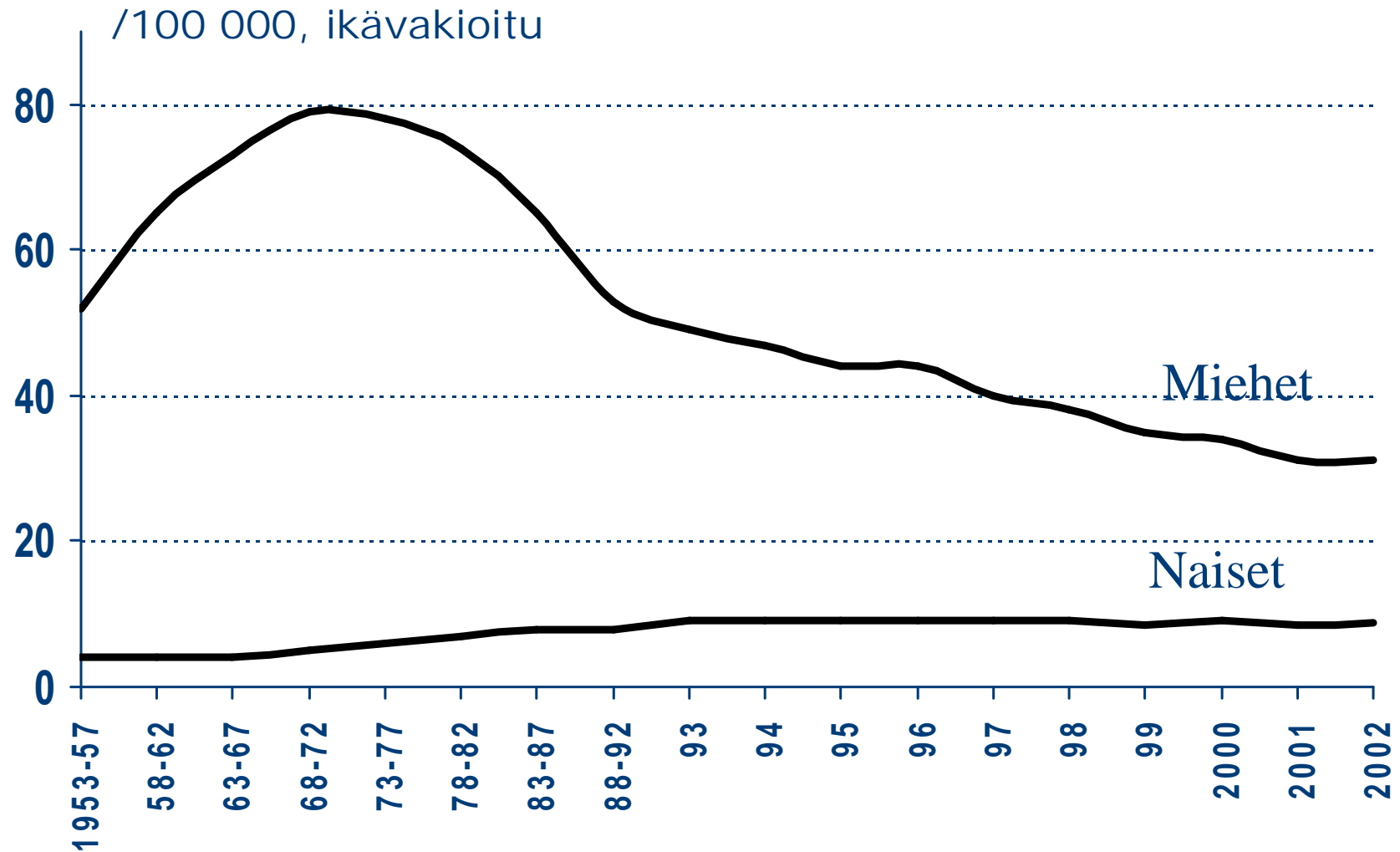
Savuton Suomi 2040: tavoitteet

- Tupakointi vähenee 10 prosenttia vuosittain
- Konkreettiset keinot löytyvät savuttomuuden edistämiseksi
- Perheitä tuetaan savuttoman sukupolven kasvattamisessa
- Tupakoinnin lopettamista tuetaan ja vieroitustyötä vahvistetaan

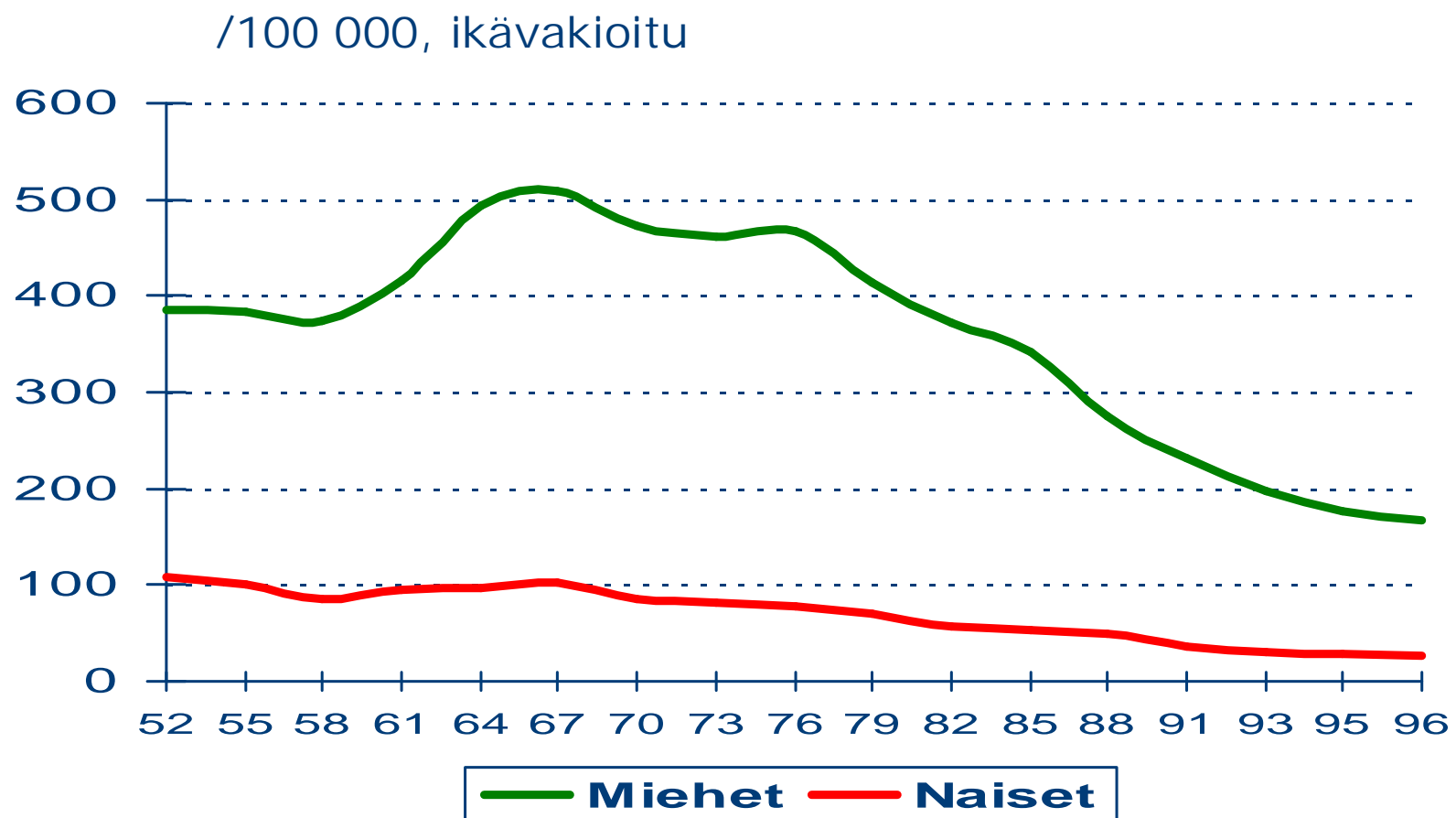
Tupakointi Suomessa

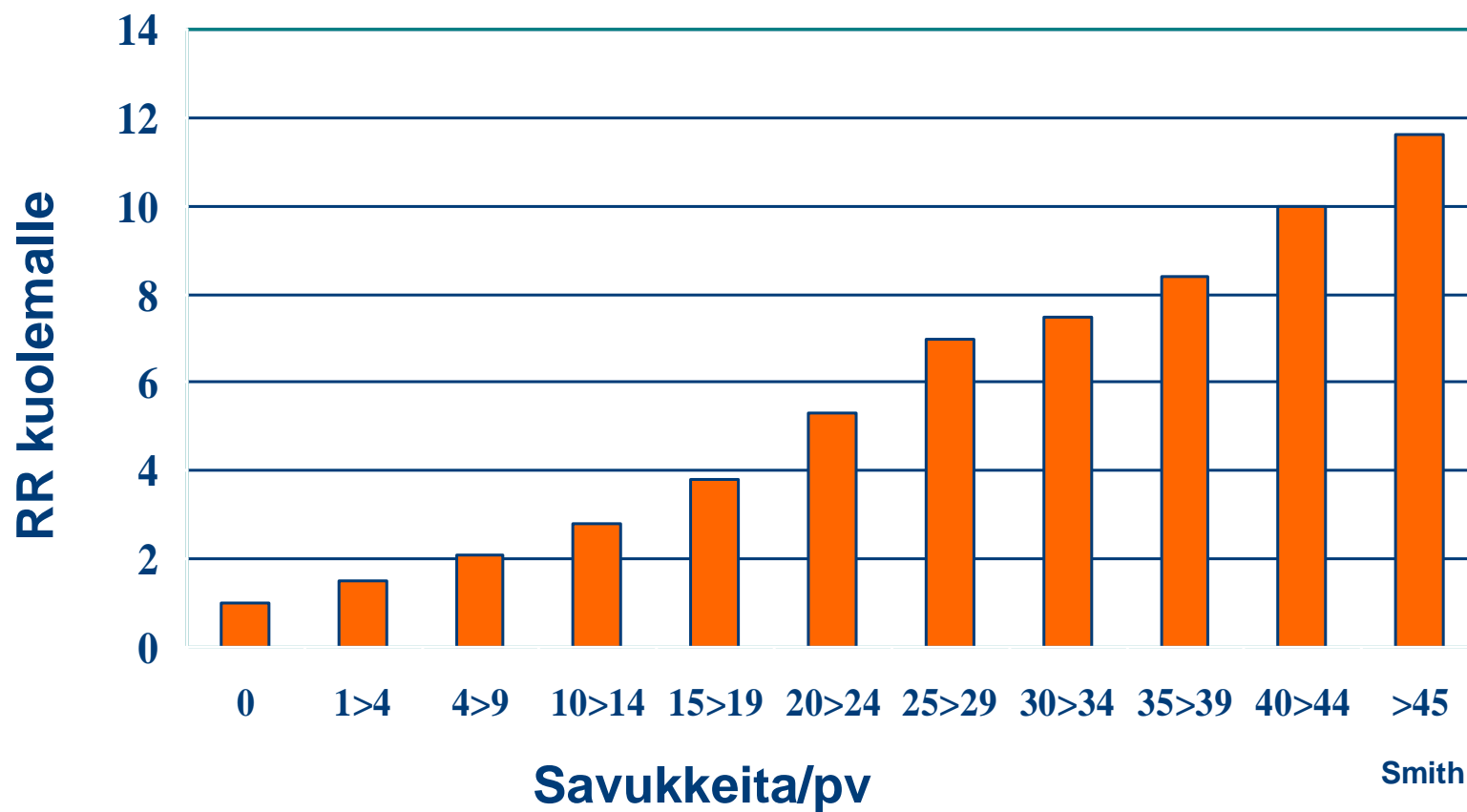
Keuhkosyöpä Suomessa

Kuolleisuus sepelvaltimotautiin Suomessa

Riski kuolla keuhkosyöpään vs. poltetut savukkeet/pv

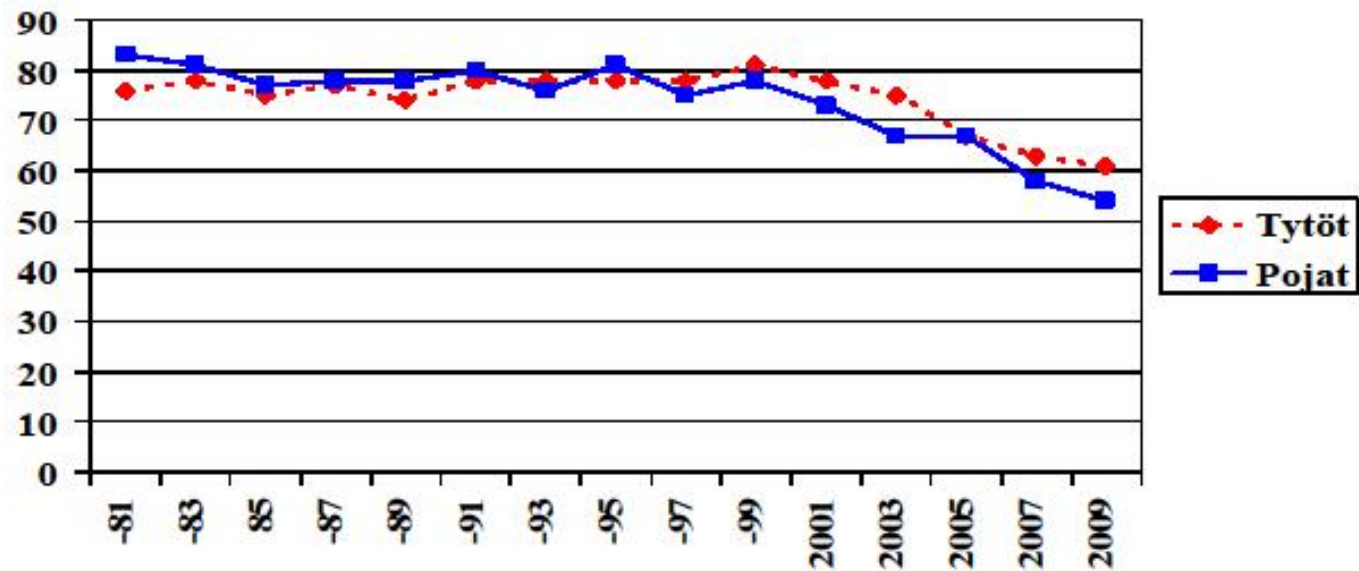
Tupakoinnin lopettaminen ja syövän riski

Tulevaisuuden haasteet

- Miten estetään tupakoinnin aloitus nuorena?
- Sosiaalinen eriarvioisuus
- Tupakoivan lopettamisen tuki

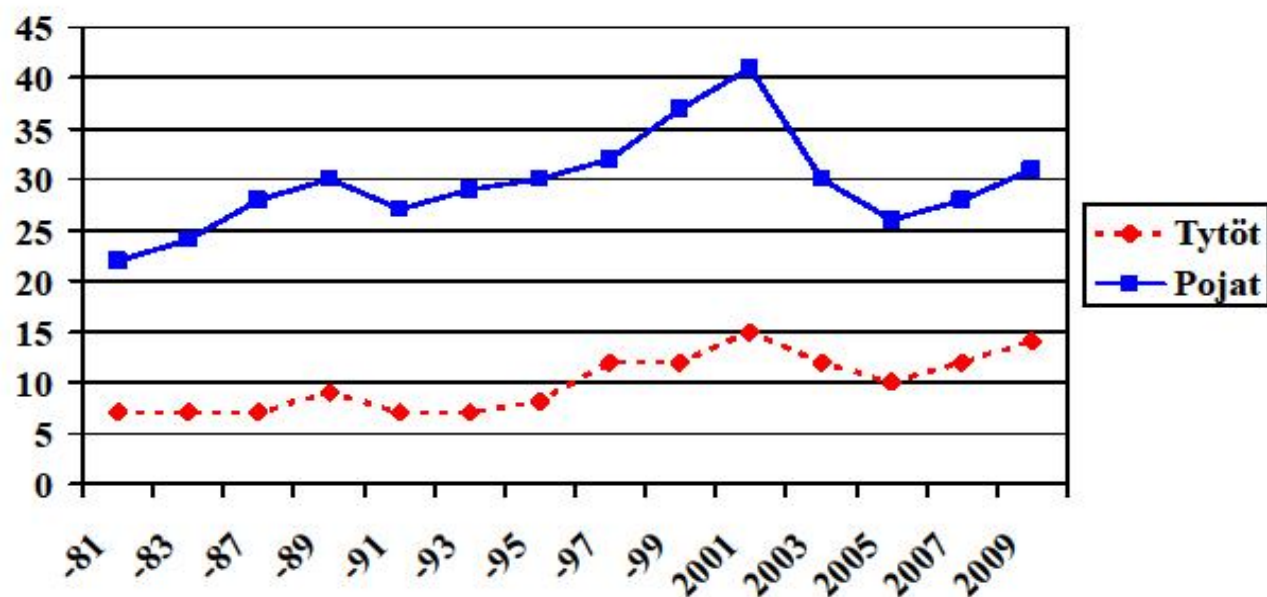
Tupakkaa kokeilleiden 16 -vuotiaiden tyttöjen ja poikien osuus 1981-2009 (%)

Rainio, Pere, Lindfors, Lavikainen, Saami, Rimpelä . Nuorten terveystapatutkimus 2009. Nuorten tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö 1977-2009. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2009:47. Sosiaali- ja terveysministeriö, Helsinki 2009.

Nuuska ja nuoret

Nuuskaa kokeilleiden 16-vuotiaiden osuudet (%) sukupuolen mukaan 1981-2009

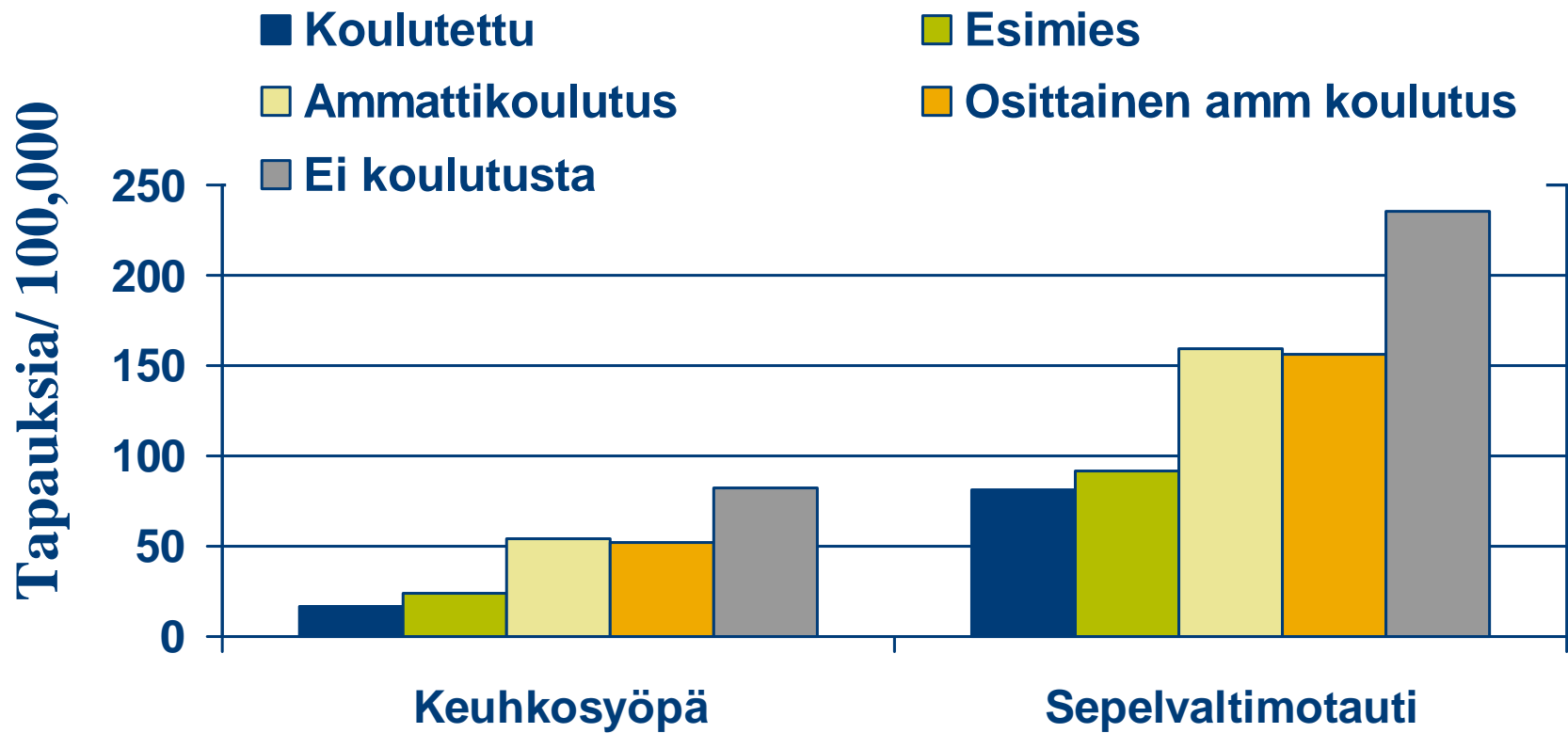

Rainio, Pere, Lindfors, Lavikainen, Saami, Rimpelä . Nuorten terveystapatutkimus 2009.
Nuorten tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö 1977-2009. Sosiaali- ja terveysministeriön
selvityksiä 2009:47. Sosiaali- ja terveysministeriö, Helsinki 2009.

Tulevaisuuden haasteet

- Miten estetään tupakoinnin aloitus nuorena?
- Sosiaalinen eriarvioisuus
- Tupakoivan lopettamisen tuki

Kuolleisuus eri sosiaaliluokissa

Inequalities in Health Report, London: The Stationary Office, 1999

Tulevaisuuden haasteet

- Miten estetään tupakoinnin aloitus nuorena?
- Sosiaalinen eriarvioisuus
- **Tupakoivan lopettamisen tuki**

Tupakoinnin lopettamisen tuki

- Juhlapuheista käytännön työhön
  - Kenen vastuulla?
  - Lääkäreiden ja hoitajien asenteet
  - Käypä hoito suositus: hyvä mutta kaipaa konkretiaa
  - Puheeksi ottaminen vastaanotolla (vrt. mini-interventio)
  - Nikotiiniriippuvuus on vakava sairaus => hoidettava
  - Tuki:
    - perhe ja ystävät, muu yhteisö, työnantaja
    - terveydenhuollon ammattilaiset
- Tupakoinnin lopettaminen kannattaa aina

Työterveyslaitos

Työnantajan kannattaa tukea
työntekijää tupakoinnin
lopettamisessa

Tupakoinnista tupakoijalle aiheutuvia kustannuksia:

- 1 aski = 4,50 euroa
- $365 \times 4,50 \text{ euroa} = 1642,50 \text{ e/vuosi}$

Tupakoinnista työnantajalle aiheutuvia kustannuksia

- tuottavuuden lasku
- sairauksien lisääntyminen, sairauspoissaolot, tutkimuksesta aiheutuvat kulut
- aikainen eläköityminen
- työstä poissaolo (tupakkatauoit = 17 pv/vuosi)
- siivouskustannusten lisääntyminen
- energiakulutus lisääntyy (ilmanvaihtoa pidettävä maksimiteholla)
- työvaatteiden likaantuminen, pesutarve
- tapaturmavaaran lisääntyminen (tulipalo+räjähdykset teollisuudessa, autoillessa tarkkaavaisuus)

Tupakoijista aiheutuva lisäkulu työnantajalle/vuosi:

- 1025 Eu/työntekijä Hollanti
- 1226 Eu Saksa
- 1794 Eu Kanada
- 2258 Eu Ruotsi
- 2000 Eu Suomi

Tupakoinnin lopetuspäätöstä kannattaa tukea työpaikoilla

- 2.3 milj. työntekijää, joista 25% tupakoi = 575 000 tupakoijaa
- Arvio Suomessa => 2000 euroa/työntekijä/vuosi =>
 $2000 \text{ euroa} \times 575\,000 = 1.150 \text{ milj euroa}$
- Esim. 40 työntekijän työpaikka, 10 tupakoi
=> $2000 \text{ euroa} \times 10 = 20\,000 \text{ euroa/vuosi}$
=> vieroitushoito/työntekijä keskim. 400 euroa
=> 4000 euroa/10 työntekijää

Lopuksi

- Tupakointi merkittävin estettävissä oleva terveysuhka kansantautien kannalta
- Puolet tupakoijista kuolee ennenaikaisesti tupakasta johtuviin sairauksiin. Suomessa 6000/vuosi.
- Tupakoinnin lopettaminen pidentää elinikää keskimäärin 10 vuotta ja vähentää merkittävästi:
  - riskiä sairastua syöpiin, sydän ja verisuonisairauksiin ja hengitystiesairauksiin
- Suomi savuttomaksi 2040 on realistinen ja kannatettava tavoite
- Se edellyttää merkittäviä ponnisteluja meiltä kaikilta!